HARJASGEKKO

Correlophus ciliatus

(Engl. New Calenoian Crested Gecko, Eyelash gecko)

Tämän lajin luultiin kuolleen sukupuuttoon, kunnes vuonna 1994 herpetologit Robert Seipp ja Friederich W. Henkel löysivät Uudesta Kaledoniasta liskoyksilön, joka tutkimuksissa osoittautui kauan kadoksissa olleeksi *Correlophus ciliatus* -lajiksi. Tämä löytö avasi ovet lajin saapumiselle terraarioeläinmarkkinoille ja laji onkin nykyään yksi suosituimmista lemmikkiliskolajeista. Eikä ihme, nämä hurmaavat liskot ovat paitsi helppohoitoisia ja säyseitä, niistä on saatavilla toinen toistaan upeampia värimuunnoksia.

Correlophus -sukuun kuuluu kolme lajia: *C.sarasinorum ja C.belepensis*. Correlophus –suku on kotoisin Uudesta Kaledoniasta. Epävirallinen suomenkielinen nimi lajille "Harjasgekko" on jossain määrin vakiintunut käyttöön. Toinen lempinimi lajille on *ciliatus*-sanasta taivutettu "cilli".

Terraario-oloissa tämä lisko voi saavuttaa yli kymmenen vuoden iän. Harjasgekot ovat luonteeltaan suhteellisen rauhallisia ja niitä voidaan rajoitetussa määrin jopa käsitellä. Laji sopii erinomaisesti myös aloittelevalle terraarioeläinharrastajalle.

Harjasgekko on kooltaan 125 - 175 mm pituinen, naaraat ovat usein uroksia kookkaampia. Liskon pää on muodoltaan kolmiomainen, vartalo tanakka ja jalat jämäkät. Pään molemmin puolin, alkaen silmäkulman yläpuolelta kulkee pituussuuntaisesti selkeästi erottuva harjasrivi niskan yli, jatkuen matalampana selän puolelle. Harjasgekosta on olemassa useita eri värimuunnoksia. Yleisimpinä väreinä ovat ruskean, vaaleankeltaisen ja harmaan eri sävyt. Myös kuvioinneissa on eroja.

TERRAARION VALINTA

Kun valitset asumusta harjasgekolle, suosi asumusta, joka on leveyttään korkeampi, sillä ”cillit” viihtyvät korkealla. Jonkinlainen minimi yhden harjasgekon asumukselle on 50 x 50 x 80 cm, mutta mitä suurempi, sen parempi. Tilantarve kasvaa huomattavasti, kun pidetään useampaa liskoa, jotta ne voivat tarvittaessa paeta asuinkumppaneitaan. Muista tarkistaa, että terraario on ehdottoman pakovarma. Kysy tarvittaessa neuvoa jo ostotilanteessa Faunattaren henkilökunnalta.

Harjasgekot tulevat mainiosti toimeen yksinään, eikä kaipaa lajitoveria, mutta niitä voidaan pitää myös ns. haaremissa, jossa on yksi koiras ja useampia naaraita tai useampia naaraita yhdessä. Pareittain pidettynä uros usein ahdistelee naarasta jatkuvilla paritteluyrityksillään, mikä rasittaa molempia liskoja ja naaras voi menehtyä jatkuvaan munimiseen. Suositeltavinta onkin sijoittaa jokainen lisko omaan asumukseensa. Jos kuitenkin asutat useita gekkoja samaan, pidä vain suunnilleen samankokoisia yksilöitä samassa terraariossa, sillä harjasgekot voivat syödä pienemmät lajitoverinsa. Älä koskaan sijoita samaan terraarioon kahta koirasta, sillä ne todennäköisesti tappelevat ja koska suljetussa tilassa heikompi koiras ei pääse poistumaan vahvemman reviiriltä, voivat tappelut jatkua niin kauan että heikompi yksilö kuolee.

Koska harjasgekot tarvitsevat suhteellisen korkean ilmankosteuden, n. 70-80%, huolehdi, että terraariossa on riittävä ilmanvaihto. Mikäli terraarion ilma ei kierrä kunnolla, sinne ilmestyy helposti hometta. Pohjamateriaalin homehtumista voit ehkäistä luonnollisesti laittamalla pohjamateriaalin sekaan esim. hyppyhäntäisiä ja siiroja, jotka syövät pohjalle tippuvia ulosteita ja ruoantähteitä.

SISUSTUS

Luonnossa harjasgekkoja tavataan metsiköistä, joissa aluskasvillisuutta ja kuivia lehtiä on maan tasalla runsaasti. Laji viihtyy puiden oksistoissa ja lajia tavataankin jopa 15 metrin korkeudelta. Lajin voi löytää myös lähes maan tasalta nukkumassa puunrunkojen, kaarnanpalojen ja muiden piilopaikkojen suojissa. Terraarion sisustuksessa kannattaakin pyrkiä jäljittelemään juuri eläimen luonnollista elinympäristöä, sillä yksi terraarioeläinten omistamisen parhaista puolista on juuri kauniit, luonnonmukaisesti sisustetut terraariot, jotka tuovat palan luontoa kotiisi. Huolellisesti sisustettu

terraario miellyttääkin paitsi omaa silmääsi, on myös harjasgekolle miellyttävä paikka elää. Koska harjasgekot usein lepäävät päivisin, kauniiseen sisustukseen panostaminen kannattaa, näin terraariota on mukava katsella myös silloin, kun lisko ei ole näkyvillä.

Pohjamateriaalina voit käyttää esim. lannoittamatonta turvetta, kaarnahaketta tai näiden sekoitusta. Myös talouspaperia voidaan käyttää, kunhan huolehditaan, ettei paperi homehdu. Lannoittamaton turve pitää kosteutta hyvin ja on luonnollisen näköinen. Kauniin ja luonnollisen näköisen pohjan saat kun lisäät turvekerroksen päälle kaarnahaketta, kuivia lehtiä jne.

Lisäksi sisustukseen tarvitaan tietysti lukuisia kiipeilymahdollisuuksia; tukevat oksat, kaarnanpalat, bambukepit ovat oivallisia ja luonnonmukaisia valintoja tokeen terraarioon. Muista kiinnittää oksat huolellisesti esim. terraarion kattoon tai seiniin esimerkiksi akvaariosilikonilla. Panosta erityisesti terraarion yläosien sisustukseen ja huolehdi, että siellä on liskollesi riittäväsi näkösuojaa. Esim. muovi –ja silkkikasveja on helppo kiinnittää terraarion yläosiin ja ne tarjoavat liskollesi luonnollista näkösuojaa.

Voit myös istuttaa terraarioon eläviä kasveja, näillä saat terraarioon helposti näyttävyyttä ja luonnonmukaisen ilmeen, sekä kosteutta. Kasveja valitessa tulee ottaa huomioon, etteivät kasvit saa olla teräviä tai piikikkäitä, jottei lisko loukkaa itseään niihin. Liian hennot ja helposti murtuvat kasvit eivät useinkaan kestä tokeen terraariossa, sillä lisko ei kunnioita terraarion sisustusta millään tapaa ja usein kiipeileekin myös kasveissa, jolloin liian hentoiset kasvit menevät rikki.

Sisustaessasi terraariota rajana on vain mielikuvituksesi. Voit esimerkiksi rakentaa terraarioosi itse näyttävän taustan. Lisätietoa terraarion sisustuksesta saat tietysti Faunattaren henkilökunnalta!

OLOSUHTEET

Harjasgekon luonnollisen elinalueen ilmasto on suhteellisen tasaista koko vuoden, keskimääräisesti lämpimin lämpötila on 21-27 astetta ja viilein 17-23 astetta. Päivän pituus on noin 12 tuntia läpi vuoden. Myös terraariossa pyritään jäljittelemään juuri näitä olosuhteita kosteutta, lämpötiloja ja valaistusta säätelemällä.

Exoterra UVB100 –UVB –lamput sopivat hyvin käytettäväksi yöaktiivisten liskojen terraarioon.

Vaikka harjasgekot ovatkin yöaktiivisia, tulee niillekin järjestää oikeanlainen päivärytmi valaistuksen avulla, näin gekko erottaa vuorokauden ajat toisistaan. Luonnossakin harjasgekot saavat jonkin verran auringonvaloa piiloihinsa, joten valaistuksena olisi suositeltavaa käyttää matalatehoista UVB-loisteputkea (esim. Exoterran UVB100 –sarjan lamput). UVB–säteilyllä on positiivisia vaikutuksia myös hämäräaktiivisten liskojen käytökseen ja terveyteen, sillä UVB-säteily edistää mm. kalkin imeytymistä elimistössä. Huomioi, ettei UVB-säteily läpäise lasia. Valaistus pidetään päällä 12 tuntia vuorokaudessa. Helpoiten valaistuksen säätely pysyy säännöllisenä ajastimen avulla.

Terraarion yleislämpötilaksi huoneenlämpö on sopiva. Harjasgekot eivät tarvitse erillistä lämmönlähdettä, sillä lämpötila ei saa kohota yli 27 asteen, tämä stressaa liskoa ja voi pahimmillaan johtaa kuolemaan. Yöksi terraarion lämpö saa laskea 18-20 asteen paikkeille

Harjasgekolle sopiva ilmankosteus on n. 70-80%. Terraariossa tämä voidaan järjestää sumuttelemalla terraariota kerran-kaksi päivässä tai erilaisilla kostutuslaitteilla, kuten nk. foggereilla tai sadetusjärjestelmillä.

Harjasgekot juovat luonnossakin pisaroista kasvien lehdiltä ja muilta pinnoilta, joten vesikupin sijaan on parempi käyttää ns. dripperiä. Harjasgekko saa kuitenkin riittävästi vettä päivittäisestä sumutuksesta. Terraarion pohjalle voidaan laittaa matala vesikuppi ylläpitämään kosteutta. Kuppi ei kuitenkaan saa olla liian syvä, sillä harjasgekot voivat hukkua liian syvään vesiastiaan. Kuten muutkin liskot, myös harjasgekko luo nahkansa. Mikäli ilmankosteus on liian matala, voi nahanluonti epäonnistua ja vanhaa nahkaa jäädä kiinni häntään tai varpaisiin. Ensimmäinen merkki tästä on usein kyvyttömyys kiipeillä ja se putoilee lasista, sillä vanha nahka varpaissa estää tarttumakänsiä saamasta otetta pinnoista. Kosteutta kannattaakin tarkkailla kosteusmittarin avulla. Jos huomaat liskossa merkkejä lähestyvästä nahanluonnista, sumuttele terraariota reippaammin.

RAVINTO

Harjasgekko syö sekä hyönteisiä että hedelmiä. Aivan pienet poikaset syövät usein pääasiassa hyönteisiä, mutta niille tulee tarjota hedelmiä ja hedelmäsoseita joka toinen päivä siitä huolimatta. Kasvaessaan liskon ruokatottumukset muuttuvat, aikuisena se syö yhtä paljon hyönteisiä kuin hedelmiäkin.

Sopivia ruokahyönteisiä ovat sirkat ja torakat. Lisäruoaksi soveltuvat mm. vahakoin toukat ja erilaiset kärpäset. Jauhomatoja ei suositella kovan kitiinikuorensa takia annettavaksi usein, ne

Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar

voivat aiheuttaa näille ruoansulatukseltaan herkille liskoille suolitukoksen. Myös hämähäkkejä, pieniä perhosia, toukkia ym. pehmeitä hyönteisiä voi myös itse pyydystää ulkoa.

Sopivia hedelmiä ovat periaatteessa kaikki, lukuun ottamatta sitrushedelmiä. Herkuiksi ovat osoittautuneet mm. banaani, päärynä, mango sekä runsaasti kalsiumia sisältävä aprikoosi. Kaupan hedelmäsoseita käytettäessä suosi vaihtoehtoja, joihin ei ole lisätty sokeria tai lisäaineita. Eläinkaupoista on myös saatavilla valmiita ravintojauheita harjasgekoille (esim. Repashy Crested Gecko Diet) joihin lisätään vain vesi. Mitä monipuolisemmaksi ruokavalion saat, sen parempi.

Lisko on poikasena hyvä ruokkia hyönteisillä 4-7 kertaa viikossa ja hedelmillä joka toinen päivä. Aikuinen ruokitaan hyönteisillä ja hedelmillä 3-5 kertaa viikossa. Monivitamiineja ja kalkki-mineraalivalmisteita lisätään ruokaan harjasgekon iästä riippuen. Poikasille etenkin kalkkia on hyvä lisätä jokaisella ruokintakerralla, samoin vitamiineja. Aikuisille riittää kun vitamiineja annetaan hedelmien mukana ja ruokaeläimet pölytetään kalkkijauheessa. Kalkkia on hyvä laittaa jatkuvasti saataville erilliseen kuppiin.

LISÄÄNTYMINEN

Harjasgekot lisääntyvät terraario-oloissa verraten helposti. Sukupuolten tunnistaminen käy täysikasvuisilta, yli vuoden ikäisiltä, yksilöiltä vertailemalla eläinten hännäntyviä: uroksella takajalkojen väliin, hännän tyveen, muodostuu hemipeniksen aiheuttama kohouma, joka on selkeästi nähtävissä. Naaraalla tätä kohoumaa ei ole.

Lisääntymiseen valittavan pariskunnan tulee olla terveitä ja hyväkuntoisia. Naaraan tulee painaa vähintään 34 g. Yleensä sopiva lisääntymisikä alkaa eläinten täytettyä kaksi vuotta. Liskot pidetään omissa terraarioissaan ja yhdistetään parittelun ajaksi. Parittelu tapahtuu yöllä ja saattaa olla kiivasta. Uros siirretään omaan terraarioonsa reilun kuukauden kuluttua.

Ennen lisääntymistä on naaraan kalkinsaannista huolehdittava, jotta munintaan kuluva kalkki ei kuluta naaraan kalkkivarastoa loppuun.

Naaraalle on hyvä tarjota muninta-astia munintaa varten. Muninta-astiaksi sopii esim. karkkirasia, jonka kanteen leikataan liskon menevä reikä. Pohjalle laitetaan lannoittamatonta turvetta tai vermikuliittia (paisutettua kiillettä) paksuhko kerros. Materiaali pidetään kosteana. Naaras munii yleensä kaksi munaa kerrallaan, 3-6 viikon välein. Munat on hyvä siirtää pois muninta-astiasta ja hautoa terraarion ulkopuolella vermikuliitissa, noin 26 asteen lämmössä. Munia ei saa kääntää eikä heilutella, siirtämisessä tulee olla varovainen. Haudonta-aika on lämpötilasta riippuen 55-80 vuorokautta. Lämpötila ei vaikuta munissa kehittyvien poikasten sukupuoleen.

Poikaset ovat kuoriutuessaan 5-7 cm pituisia. Poikasten kuoriuduttua, ota jokainen erikseen kasvamaan omiin pikkuterraarioihinsa, jotta voit varmistua, että ne saavat riittävästi ravintoa, eivätkä isommat lajitoverit syö niitä suihinsa. Poikaset kannattaa sijoittaa esimerkiksi muovirasioihin tai nk. Faunabokseihin. Pienille poikasille paras pohjamateriaali on talouspaperi, joka on paitsi helppo siivota, myös turvallinen, sillä ruokaa metsästävä poikanen ei voi niellä siitä paloja. Muista, että pienet poikaset mahtuvat myös karkaamaan pienistä väleistä. Tarkista siis, että käyttämäsi poikasasumukset ovat ehdottoman pakovarmoja. Ensiateriaksi poikasille soveltuvat pienen pienet sirkat, ruokaeläinten kokoa nostetaan sitä mukaa kun poikaset kasvavat.

Huomioithan että tämä lisääntymisohje on tiivistetty, joten tutustu huolellisesti lajin lisäännyttämiseen jo etukäteen.

MUUTA HUOMIOITAVAA

Toisin kuin nisäkkäät eivät matelijat kaipaa hoitajaltaan yhteisiä seurusteluhetkiä, vaan voivat kokea ne ahdistavina. Liiallinen käsittely saattaa pahimmassa tapauksessa aiheuttaa niille tarpeetonta stressiä, josta saattaa seurata ruokahaluttomuutta ja muita ongelmia.

Harjasgekkoa tulee käsitellä varoen, sillä ne pudottavat erityisen herkästi häntänsä, luonnosta löydetyt yksilöt ovat lähes poikkeuksetta menettäneet häntänsä joko urosten reviiritaisteluissa tai petojen hyökkäyksissä. Toisin kuin eräillä muilla liskolajeilla ei menetetty häntä kasva harjasgekoille takaisin. Haitta on kuitenkin lähinnä kosmeettinen, eikä millään lailla häiritse liskon elämää, vaan se pystyy liikkumaan ja toimimaan yhtä lailla ilman häntäänsäkin.

Jos lisko lakkaa pitkäksi aikaa syömästä, käyttäytyy oudosti tai on sairaan oloinen, ota yhteyttä matelijoihin perehtyneeseen eläinlääkäriin. Huolehdi hygieniasta, monet matelijat saattavat kantaa luonnollisena suolistobakteerinaan salmonellabakteeria.

Teksti ja kuvat © Faunatar-ketju. Ohjeen jakaminen ja kopiointi sallittu ainoastaan Faunatar-ketjun myymälöille.